

Põhikooli saksa keele lõpueksamist 2016

Aile Arro

Saksa keele peaspetsialist

1. Saksa keele lõpueksami eesmärgid

Tulenevalt haridusministri 15. detsembri 2015. a määrusest nr 54 „Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise ja läbiviimise ning eksamitööde koostamise, hindamise ja säilitamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord“ on põhikooli lõpueksamite eesmärgid järgmised:

- 1) saada tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest;
- 2) suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 3) teha otsus põhikooli lõpetamise kohta.

Saksa keele põhikooli lõpueksamiga hinnatakse riiklikus õppekavas määratletud kooliastme õpitulemuste saavutatust.

Saksa keele põhikooli lõpueksam kontrollib kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja rääkimisoskust. Eksam põhineb riiklikul õppekaval ja Euroopa keeleõppe raamdokumendil ning vastab ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustaseme B1-taseme kirjeldusele.

2. Eksami korraldus

Põhikooli lõpueksam saksa keeles toimus 13. ja 14. juunil 2016. aastal. Töö koosnes kirjalikust ja suulisest osast, millest viimane toimus olenevalt koolist ja eksaminandide arvust kas 13. või 14. juunil.

Eksamitöö eest oli võimalik saada 100 punkti.

Eksamile registreerus 52 õpilast.

Eksamitöö hindamine toimus koolis.

3. Eksami ülesehitus

Saksa keele põhikooli lõpueksamitöö koosneb kirjalikust (kuulamine, lugemine, kirjutamine) ja suulisest (rääkimine) osast. Ülevaate eksami osadest, nende kestusest, osakaalust ning ülesannete ja üksikküsimuste hulgast annab järgnev tabel.

Tabel 1. 2016. a. saksa keele põhikooli lõpueksami osad

Eksamiosa		Kestus	Max punkte	Ülesanded/ üksikküsimused
I osa	Kuulamine	30 min	25	4/25
II osa	Lugemine	60 min	30	4/30
III osa	Kirjutamine	45 min	25	2
Kokku	Kirjalik osa	135 min	80	10/55
IV osa	Suuline osa	15 min	20	2
Kokku	Kirjalik ja suuline osa	150 min	100	12

Kuulamis- ja lugemisosa koosnesid kumbki neljast ülesandest, kuid üksikküsimuste hulk oli lugemisosas suurem (30) kui kuulamisosas (25). Iga küsimuse kaal oli 1 punkt. Kirjutamis- ja rääkimisosa koosnesid kumbki kahest ülesandest, soorituste hindamisel kasutati vastavaid hindamisskaalasid (vt SA Innove koduleht www.innove.ee).

4. Eksamil osalejatele põhiandmed ja eksami tulemused

Analüüsi aluseks on SA Innovele laekunud 52 õpilase tööd 15 koolist. Tabel 4 näitab eksamil osalenud õpilaste ja koolide hulga muutusi aastatel 2011–2016.

Tabel 4. Eksamil osalenud õpilaste ja koolide hulk 2011–2016

aasta	eksaminandide hulk	koolide hulk
2011	128	25
2012	108	30
2013	143	24
2014	117	20
2015	77	16
2016	52	15

Võrreldes eelnevate aastatega on eksaminandide arv kahjuks taaskord oluliselt vähenenud. Muutunud on ka eksaminandide arv süvendatud saksa keele õppega koolides – Tallinna Saksa Gümnaasiumis valis saksa keele eksami 32 õpilast ja Kadrioru Saksa Gümnaasiumis vaid 5, eelneval aastal vastavalt 30 ja 23 õpilast. Kõige suurem muutus toimuski Kadrioru Saksa Gümnaasiumis, mille õpilased sel aastal vaid 9,6% kogu eksaminandide arvust moodustasid, eelneval aastal aga lausa 29,9%. Tallinna Saksa Gümnaasiumis on eksaminandide arv võrreldes eelneva aastaga kasvanud ning nemad moodustavad sel aastal lausa 61,5% kõikidest eksami tegijatest. Ülejäänud koolidest on Toila Gümnaasium ja Märjamaa Gümnaasium esindatud kahe õpilasega, teistes oli eksaminande ainult üks.

Aastate lõikes võime võrrelda soorituste hulka ja ka keskmist sooritusprotsenti. Eksami muutunud formaadi tõttu ei ole võrreldavad kõrgeimad ja madalaimad punktid ega keskmised tulemused punktides. Enne aastat 2014 oli maksimaalne võimalik tulemus 75 punkti, hiljem 100. Võrreldes eelmiste aastate lõpueksami keskmist sooritusprotsenti 2016. a eksami tulemusega, on keskmine mõnevõrra tõusnud, mis võib olla tingitud süvaõppega koolide õpilaste suurest osakaalust. Minimaalne tulemus 2016. aasta eksamil oli 51 punkti, seega sooritasid kõik eksaminandid eksami vähemalt „rahuldavale“ tulemusele. Eelnevatel aastatel, välja arvatud aastal 2014, on madalaim tulemus olnud tunduvalt vähem kui 50%. Maksimaalne saavutatud punktide hulk ja ühtlasi ka maksimaalne sooritusprotsent oli 99.

Tabel 5. Põhikooli saksa keele lõpueksami üldstatistika aastatel 2010-2016

aasta	eksaminandide hulk	kõrgeim tulemus	madalaim tulemus	keskmine tulemus	keskmine sooritus	keskmine hinne
2010	154	75 (100%)	26	57,7	77%	3,9
2011	128	74,5	33	60,3	80,4%	
2012	108	74	21	58,8	78,4%	4,1
2013	143	75	17	61	81,4%	4,2
2014	117	100	50	84,9	84,9%	
2015	77	100	15	83,7	83,7%	4,1
2016	52	99	51	85,6	85,6%	4,4

Seda, et eksamit sooritas tugev kontingent ja et eksam oli nende jaoks lihtne, illustreerib ka järgnev tabel.

Tabel 6. Eksamitulemused eesti ja vene õppekeelega meeste ja naiste seas vastavalt punktidele

	Mehed	Naised	Eesti õppekeel	Vene õppekeel	Kokku
0p	0	0	0	0	0
1-19p	0	0	0	0	0
20-49p	0	0	0	0	0
50-74p	6	1	5	2	7
75-89p	9	10	18	1	19
90-100p	9	17	26	0	26
Kokku	24	28	49	3	52

Vaid seitse eksaminandi sooritas eksami punktidele vahemikus 50-74 punkti ehk hindele „rahuldav“. Üheksateist eksaminandi sooritas eksami punktidele vahemikus 75-89 punkti ehk hindele „hea“ ning lausa 26 eksaminandi sooritas eksami punktidele vahemikus 90-100 ehk hindele „väga hea“. Eesti- ja muukeelsete koolide, samuti maakondade ja koolitüüpide võrdluseks puudub alus, sest eksami sooritajate hulgas oli ainult 3 õpilast muu õppekeelega koolist kui eesti keel ja enamik maakondi oli esindatud vaid paari õpilasega. Seetõttu ei saa ka vastavaid järeldusi teha.

80,8% eksaminandidest ehk 42 õpilast õppis saksa keelt A-võõrkeelena ning vaid 17,3% ehk 9 õpilast B-võõrkeelena. Üks õpilane ei märkinud tööle, millise keelena

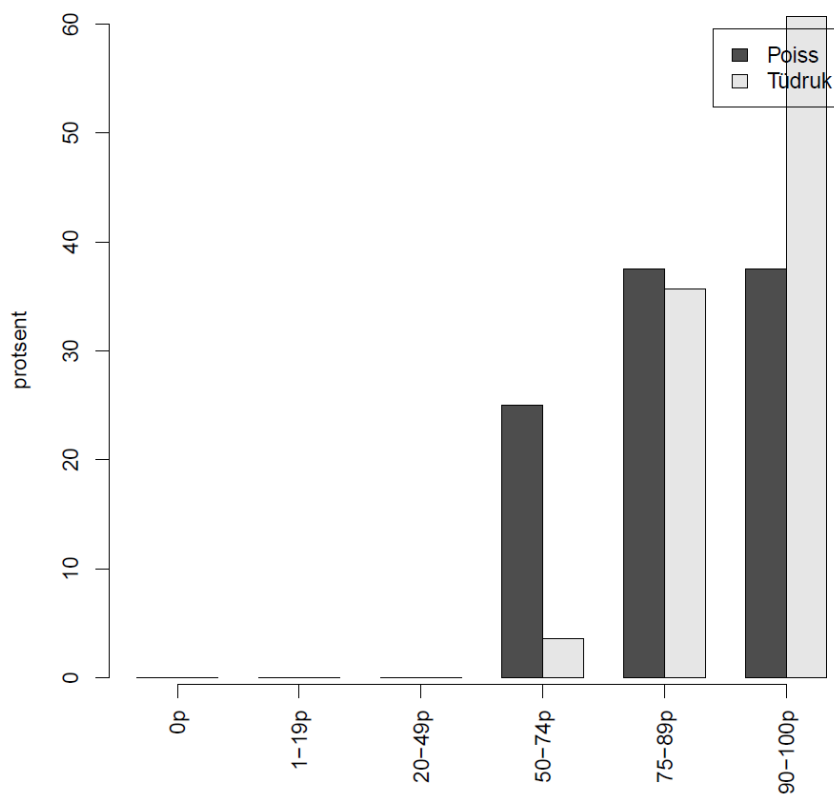
ta saksa keelt õppinud on. Eksamil osalenud B-keele õppijate tulemus oli mõnevõrra madalam A-keele õppijate omast. Selle eksami söandavad valida vaid väga vähesed väga heade õpitulemustega õpilased, kes on sageli mingitel asjaoludel saksa keelt õppinud ka väljaspool kooli.

Tabel 7. Eksamitulemused A või B võõrkeele järgi

	N	N (%)	Keskmine %	Min	Mediaan	Max
A	42	80,8	82,8	51	90	99
B	9	17,3	74,4	66	83	98
	1	1,9		75	75	75
Kokku	52	100,0	85,6	51	90	99

Huvipakkuvad võiksid olla ka eksaminandide sooritused soo järgi. Eksaminandide hulgas oli 24 poissi ja 28 tüdrukut. Nagu eelmiselgi aastal, olid tüdrukute tulemused kõrgemad kui poiste omad – vastavalt 88,1% ja 82,6%

Graafik 1. Eksamitulemused sooti

Järgnevalt võrdleme eksamitöö tulemusi aastahindega. Lõpueksami töö keskmine oli 4,4 ning ka aastahinnete keskmine oli 4,4. Seega oli lõpueksami töö hinnete keskmine keskmiselt täpselt vastavuses aastahinnetega, mida illustreerib ka alljärgnev tabel.

Tabel 8. Aastahinnete keskmise võrdlus lõpueksami keskmisega

	N	Aastahinnete keskmine	Töö keskmine
M	24	4,2	4,1
N	28	4,5	4,6
Kokku	52	4,4	4,4

Ka eelnevatel aastatel on poiste eksamihinded olnud mitmel korral aastahinnetest madalamad ning tüdrukutel kõrgemad. Korrelatsioon aastahinnete keskmise ja eksamitöö hinde vahel: 0.56.

Tabel 8 näitab aastahinde ja eksamitöö hinde sagedusi; sealjuures on arvestusest välja jäetud eksamitöö, millel aastahinnet polnud märgitud.

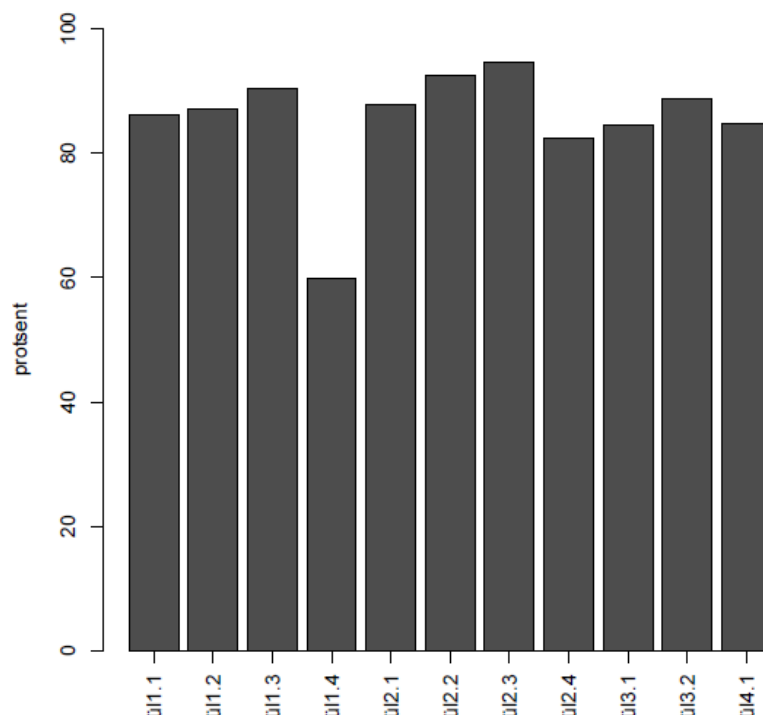
Tabel 9. Aastahinnete ning eksamitöö hinnete sagedused

Aastahinne	„3“	„4“	„5“	Kokku
Eksamihinne				
„3“	3	3	0	6
„4“	3	9	7	19
„5“	0	8	18	26
Kokku	6	20	25	51

5. Ülevaade osaoskuste tulemustest

Erinevate osaoskuste keskmiste tulemuste võrdlus (vt graafik 2) näitab, et 2016. a lõpueksamil olid ülesannete keskmised sooritusel kõigis osaoskustes, välja arvatud viimases kuulamisülesandes, küllaltki ühtlased.

Graafik 2. Tulemuste jaotus vastavalt ülesannete keskmisele protsentsides

5.1 Kuulamisosa

Kuulamisosa koosnes neljast erinevast ülesandest. Ülesandetüüpidest olid kasutusel kolmese valikuga valikvastusülesanne, lünga täitmine lühivastusega ning sobitusülesanne. Õpilastel tuli kuulata mitmesuguseid B1-tasemele vastava raskusastmega tekstiliike: lühikesed raadiouudised, intervjuu, pikem tutvustus, väljavõtted igapäevastest vestlustest. Kuulamisülesannetega mõõdeti arusaamist teksti peamisest mõttest, olulise info leidmist tekstist ning teksti detailset mõistmist. Kuulamisülesannetega mõõdetavad oskused ja tekstide sisu vastasid õppekavale.

Esimeses ülesandes tuli eksaminandidel kuulata seitset lühikest raadiouudist ja lahendada iga kuulatud teksti kohta üks valikvastustega ülesanne (kolmene valik). Selle ülesande keskmine lahendusprotsent oli 86,3, mis näitab, et ülesanne oli antud kontingendile väga lihtne.

Teise ülesande alustekstina kuulati intervjuud ning kuuldu põhjal tuli lahendada kolmese valikuga valikvastusülesanne (7 üksikküsimust). Selle ülesande keskmine lahendusprotsent oli 87,1, seega oli ka see ülesanne eksaminandidele kerge.

Kolmas ülesanne oli sobitamisülesanne, kus viis inimest rääkisid teemal „Keskkonnakaitse“ ning kõneleja tuli seostada kuuldu mõtteavalduse sisu kohta käiva lausungiga. Lausungeid oli ühe võrra rohkem kui kõnelejaid. Ka see ülesanne oli eksaminandidele lihtne – lahendusprotsent oli lausa 90,4 ehk kogu kuulamisosa kõrgeim tulemus.

Neljandas ülesandes kuulsid eksaminandid raadiouudist internetis ostlemise kohta. Neil tuli teksti kohta käivates lausetes täita lüngad, kirjutades lühivastused (1–3 sõna või arvu). Õigeks loeti ka need vastused, kus võisid küll olla õigekirja- või grammatikavead, kuid need ei seganud arusaamist. Selle ülesande eest oli võimalik saada 6 punkti. See ülesanne oli eksaminandidele kogu eksamitöö lõikes kõige keerukam. Lahendusprotsent oli vaid 59,9, mis tähendab üldises pildis siiski veel rahuldavat tulemust. Ülesanne eeldab väga detailset teksti mõistmist ja kõige rohkem tekitas eksaminandidele raskust sõna „Vorweihnachtszeit“, mille vaid 38,8% eksaminandidest lünka kirja pani.

Järgmine tabel annab ülevaate kuulamiosa tulemustest sooti.

Tabel 10 . Kuulamisosa tulemused sooti

	N	N (%)	Keskmine	Keskmine %	Min	Mediaan	Max
M	24	46,2	19,5	78,2	10	22	24
N	28	53,8	20,9	83,4	14	22	25
Kokku	52	100,0	20,2	81,0	10	22	25

5.2 Lugemisosa

Lõpueksamitöö lugemisosa koosnes 30 üksikküsimusest, mis jagunesid nelja erinevat tüüpi ülesande vahel. Ülesannete aluseks olid erinevad tekstiliigid erinevatel teemadel. Juba alates 2014. aastast on nii ülesannete kui üksikküsimuste hulk võrreldes varasemaga kahekordistunud. Ennekõike on see

toimunud eksamitööst välja jäänud keele struktuuri osa arvelt. Ülesannete ja tekstide suurem hulk võimaldab saada parema pildi eksaminandide lugemisoskusest. See annab ka võimaluse kasutada suuremat hulka erinevaid tekstiliike ja katta paremini õppekava teemasid.

Lugemisosa esimene ülesanne koosnes ajaleheartiklist kooli teemal ja seitsmest valikvastusülesandest (kolmene valik). Ülesanne antud kontingendile mingeid raskusi ei valmistanud – keskmine lahendusprotsent oli 87,9. Ülesandega mõõdeti olulise info mõistmist, teksti detailset mõistmist ja valikulise info leidmist.

Teine ülesanne koosnes tekstist, millest oli kuus lauset eemaldatud ja pandud panka. Eksaminand pidi lause oma õigele kohale asetama. Pangas oli üks lause rohkem kui tekstis lünki. Ülesande keskmine sooritusprotsent oli 92,6 seega ei valmistanud see eksaminandidele vähimatki raskust. Teine ülesanne mõõtis tekstisiseste seoste mõistmist.

Kolmanda ülesande alustekstidena kasutati lühikesi uudisnuppe ajakirjandusest. Tekstiga tuli sobitada pealkiri. Pealkirju oli ühe võrra rohkem kui tekste. Keskmine lahendusprotsent oli 94,5, mis oli ka kogu lugemisosa kõrgeim tulemus. Ülesanne mõõtis arusaamist teksti peamisest mõttest.

Neljas ülesanne keskendus lisaks teksti üldisele mõistmisele ka keele struktuurile – lünka tuli kolme võimaliku variandi hulgast valida teksti sobiv õige grammatiline vorm või sõna. Ka selle ülesandega said eksaminand hästi hakkama – ülesande keskmine sooritusprotsent oli 82,5. Ülesanne mõõtis tekstisiseste seoste mõistmist, keelelist korrektsust, sõnavara ulatust. Lugemisosas, nagu eksamil tervikuna, olid tüdrukute tulemused kõrgemad kui poistel, mida illustreerib tabel 11.

Tabel 11. Lugemisosa tulemused sooti.

	N	N (%)	Keskmine	Keskmine %	Min	Mediaan	Max
M	24	46,2	25,8	86,1	17	28	30
N	28	53,8	27,2	90,6	13	28	30
Kokku	52	100,0	26,6	88,5	13	28	30

5.3 Kirjutamisosa

Eksaminand pidi kirjutama kaks eriliigilist teksti: foorumi postituse (vähemalt 60 sõna) ja isikliku kirja (vähemalt 120 sõna). Seega oli eksaminandidel võimalus kirjutada kaks selgelt eristuvat tekstiliiki, millel on erinev adressaat ja register. Foorumipostituse eest oli eksaminandidel võimalus koguda üheksa ja isikliku kirja eest kuusteist punkti.

Ülesanded võimaldasid mõõta järgmiste kirjutamisoskuse aspektide valdamist: kirjeldada mingit olukorda, kirjeldada minevikusündmust, avaldada arvamust mingi probleemi kohta ja seda põhjendada/selgitada, avaldada arvamust kultuuriteemal, vahendada kogemusi. Ülesanded on autentsed ja vastavad õppekavale.

Kogu kirjutamisosa keskmine lahendusprotsent oli kahe ülesande peale 87,2, mis näitab, et see ei valmistanud eksaminandidele raskust.

Tabel 12. Kirjutamisosa tulemused sooti.

	N	N (%)	Keskmine	Keskmine (%)	Min	Mediaan	Max
M	24	46,2	20,8	83,0	12	22	25
N	28	53,8	22,7	90,9	13	23	25
Kokku	52	100,0	21,8	87,2	12	23	25

5.4 Rääkimisosa

2016. a lõpueksamitöö rääkimisosa koosnes tavapäraselt kahest ülesandest. Esmalt pidi eksaminand kirjeldama pilti, millele järgnes suunatud vestlus pildist lähtuval teemal. Teise ülesande juures tuli eksaminandil nii nagu eelmistelgi aastatel osaleda rollimängus. Rollimängukaardil olid ära toodud suhtlustoimingud, mida tuli täita: erinevatest võimalustest rääkimine, valiku tegemine ja põhjendamine, ettepaneku tegemine, vastuvõtmine ja tagasilükkamine ning selle põhjendamine, küsimusele vastamine, vestlusest kokkuvõtte tegemine. Rollimängukaardil olevad kõnestiimulid olid antud piltidena, et vähendada etteantud teksti. Teine ülesanne sisaldas seitse õpilase kõnevooru. Rääkimisosa sooritusi hinnati neljast aspektist: ülesande täitmine, väljendusoskus,

grammatiline õigsus, hääldus ja soravus. Iga aspekti eest oli võimalik saada maksimaalselt viis punkti.

Ka rääkimisosas on tüdrukute tulemused mõnevõrra kõrgemad kui poiste omad nagu teisteski osaoskustes.

Tabel 13. Rääkimisosa tulemused sooti

	N	N(%)	Keskmine	Keskmine %	Min	Mediaan	Max
M	24	46,2	16,5	82,3	10	16	20
N	28	53,8	17,4	87,0	11	17	20
Kokku	52	100,0	17,0	84,8	10	17	20

6. Kokkuvõte

Kokkuvõtvalt võib öelda, et 2016. a lõpueksamitöö oli sooritajatele igati jõukohane, pakkudes eksaminandidele mitmekesisust nii teemade kui ka ülesandetüüpide lõikes. Ülesannete kõrge sooritusprotsent ei tähenda ilmtingimata liiga lihtsat eksamit või eksami mittevastavust B1 tasemele, vaid pigem äärmiselt tugevat eksaminandide gruppi. Seda illustreerib ka asjaolu, et enamik eksaminande õppis saksa keele süvaõppega koolis. Eksami valis ka üheksa saksa keelt A-võõrkeelena õppivat õpilast, kes ei jäänud samuti väga palju B-võõrkeele õppuritele alla. Kasutatud materjalid käsitlesid noorte maailma puudutavaid teemasid ning olid ajakohased.

Samuti oli ka õpetajate tagasiside eksamile üldpildis positiivne. Leiti, et eksaminandid suudavad end teemadega identifitseerida ning ülesanded vastavad tasemele. Kohati oli aga sõnavara liialt keerukas ning kolmanda kuulamisülesande juures oli väga häiriv taustamüra.

Lõpueksamitöö vastas A-võõrkeele õppekavale.